

Underlag för möte 2008-09-22

Utökat regionalt samarbete Stockholm-Sörmland-Västmanland – idéer som skulle kunna belysas närmare

Detta är en bruttolista över ett antal områden där samarbete pågår eller förutsättningarna för utökat samarbete över länsgräns skulle kunna belysas närmare:

Hälso- och sjukvård

- Möjlighet till primärvård i annat län för att underlätta för bl a arbetspendlare
- Förutsättningarna för den högspecialiserade vården
- Strukturella förändringar i den specialiserade vården - särskilt samverkan mellan de näraliggande sjukhusen i Eskilstuna och Västerås
- Samverkan när det gäller personalförsörjning samt utbildning och kompetensutveckling. (Exempelvis förbereder Mälardalens Högskola för att starta sjuksköterskeutbildning även i Södertälje under 2009).
- Personalutveckling i hemsjukvården. (Den förs över till kommunerna i Västmanland med hjälp av skatteväxling. Det kräver mycket personalutveckling i landstingets och kommunernas vård och omsorg.)

Regional utvecklingsplanering

- Gemensam långsiktig målbild. (RUFS2010 kommer att innehålla en målbild för Östra Mellansverige som utarbetats i samverkan. Stäm av så denna uppfattas som verkligt gemensam. Studera möjligheten till gemensamma fördjupningar med målbilden som grund, bl a mark- och vattenanvändningsfrågor av storregional strukturell betydelse).
- Regionförstoringens konsekvenser (utreds i RUFS-arbetet)
- Eskilstuna och Västerås en framtida gemensam storstadsregion? (diskuteras i RUFS2010 samrådsförslag)
- Fortsättningen för de pågående stråksamarbetena mellan kommuner och regionala organ i ABD och ABCU
- Samverkan i det regionala strukturfondsarbetet
- Almi

Trafik

- Fortsatt samverkan för att främja infrastruktursatsningar på väg och spår.
- Samverkan utifrån den pågående FramKo-utredningen om den storregionala kollektivtrafikens organisering, demokratisk förankring och beslutsformer, principer för de framtida trafikutbudet och möjligheterna till gemensamt taxsystem för länsöverskridande resor, samt utvecklad trafikering och trafikanalyser av resandebehov i längre tidsperspektiv.
- Förstärkt samverkan när det gäller länstrafiken, i likhet med det samarbete som inletts mellan Stockholms län och Uppsala län genom Upptåget via Arlanda och ABC-kortet.
- Tillgänglighet vid stationer, infartsparkeringar, direktbusslinjer (har aktualiserats i ABD-samarbetet).

- Flygfrågor, bl a framtidens flygplatsstruktur och särskilda frågor kring allmänflyg
- Sjötrafiken
- Godstransporter

Utbildning

- Studentpendling och studentbostäder (ev gemensam studenttaxa mellan Stockholm och Sörmland har utretts i ABD-samarbetet, för att öka övergången till högre utbildning och bredda högskolornas underlag. Mellan Eskilstuna och Västerås har den frågan lösts.)

Kultur

- Kulturinstitutioner som länsteater och länsmusik.

Stockholm, Sörmland och Västmanland – bakgrunds-PM om samarbetsmöjligheter

Detta dokument speglar nuvarande och möjliga områden för samarbete inom vår region. Begreppet samarbetsregion bygger på våra nuvarande landsting i Stockholms, Sörmlands och Västmanlands län och omfattar samarbete inom denna ram.

I Stockholm-Mälarenregionen har samarbetet över länsgränser förstärkts efterhand på olika sakområden som hälso- och sjukvård, trafik och näringslivsfrämjande åtgärder. Dessutom finns Mälardalsrådet som en samorganisation för kommuner och landsting i fem län i form av en ideell förening.

Den funktionella Stockholmsregionen går numera långt utanför den nuvarande länsgränsen. Det regionala utvecklingsarbetet blir effektivare om det bedrivs i en region som stämmer bättre med den funktionella storregion som håller på att utvecklas.

Allt fler av våra tre läns invånare arbetspendlar över länsgräns. Det ställer krav på att transportsystemet är samordnat. Det leder också till att allt fler ser det som naturligt att kunna utnyttja samhällsservice av olika slag i angränsande län.

Utvecklingen i landstingets olika verksamheter, inte minst i hälso- och sjukvården, leder också till krav på högre kapacitet, ökad samordning och specialisering för att bibehålla kvalitet och hög tillgänglighet. Ett traditionellt svenskt landsting, med en dryg kvarts miljon invånare, är inte längre stort nog för att erbjuda en tillräcklig kritisk massa för den verksamhet landstinget har att sköta. I det följande beskrivs förutsättningarna för ett antal olika verksamheter som hanteras på den regionala samhällsnivån.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården har en avgörande betydelse för samhällsutvecklingen. Samtidigt är den, i likhet med övriga välfärdsområden, beroende av samhällsutvecklingen i övrigt. Hälso- och sjukvården är en betydande arbetsgivare, en stor konsument av varor och tjänster, en tillväxtbransch inom tjänstesektorn samt en viktig aktör för forskning och utveckling.

Sjukvårdens finansiering kommer att vara en av framtidens stora utmaningar. Den allt snabbare medicinska utvecklingen kan snarast förväntas medföra än högre krav på resurser i framtiden. Kraven på bättre kostnadseffektivitet, högre produktivitet och rationaliseringar inom vården kan således förväntas öka framöver. I det perspektivet är dagens landsting för små.

För att kunna garantera alla medborgare en god vård på lika villkor krävs ett tillräckligt befolkningsunderlag. Förutsättningarna för nödvändiga strukturella förändringar ökar med antalet pjäser som det finns att spela med. I Mälardalen sker främst en inpendling till Stockholms län men det är ett intresse för hela regionen, och då inte minst för näringslivet, att människor har en väl fungerande vardag där tillgången på hälso- och sjukvård inte är beroende av länsgränser.

Inom den högspecialiserade vården sker idag främst samarbete mellan Stockholm och Sörmland, i ett framtidsperspektiv är den högspecialiserade vårdens struktur och organisation av största intresse för hela regionen. Den medicinska utvecklingen gör att allt fler och svårare sjukdomar kan botas men den kräver också allt större investeringar. Med den ökade komplexiteten och de allt större kostnaderna och kraven på kvalitet och säkerhet kan man förvänta en utveckling där kraven på nationell samordning kommer att omfatta en växande andel av det som idag räknas som högspecialiserad vård.

I Mälardalen finns uppenbara förutsättningar för strukturella förändringar som saknas i de nuvarande landstingen, vart och ett för sig. Det kanske tydligaste exemplet är de två näraliggande sjukhusen i Västerås och Eskilstuna, som tillsammans har förutsättningar att bli en mycket viktig och kraftfull tillgång.

Tillsammans har vi bättre förutsättningar att framgångsrikt arbeta med och utveckla en långsiktigt hållbar personalpolitik och därmed attraktiva arbetsplatser. I Mälardalen finns landets främsta medicinska universitet, Karolinska Institutet, och dessutom vårdutbildning vid Mälardalens högskola. Tillsammans utgör dessa en viktig tillgång både gällande kompetensutveckling för dem som arbetar inom regionens hälso- och sjukvård och för den framtida personalrekryteringen. Vid Mälardalens högskola förbereder man för att starta sjuksköterskeutbildning även i Södertälje under 2009.

Idag bedrivs kvalificerat forsknings- och utvecklingsarbete i de tre landstingen var för sig. Stockholms storlek och tillgången till universitetssjukhus som motor i FoU gör av naturliga skäl varje jämförelse omöjlig när det gäller styrka och resurser. En samordning av resurserna i de tre landstingen skulle dock komma hela regionen till del. Det större underlaget och den samlade kompetensen skulle göra arbetet med att omsätta och implementera nationella riktlinjer mer framgångsrikt och det skulle också öka regionens möjligheter att påverka den nationella politiken som en mycket tung remissinstans.

Regional utvecklingsplanering

De funktionella sambanden i östra Mellansverige är påtagliga och blir allt viktigare. Bostads- och arbetsmarknaderna sträcker sig över länsgränserna. Många transportfrågor är gemensamma, inte minst järnvägssystemet. Högskolor och universitet i östra Mellansverige rekryterar lärare och studenter från hela storregionen. Exempel på strategiska resurser att värna gemensamt är flygplatser, hamnar och terminallägen liksom obebyggda områden och natur- och kulturmiljökvaliteter. Mälaren är vattentäkt men också en viktig gemensam resurs för boende, rekreation, turism, sjöfart etc.

Redan idag utgör Stockholms lokala arbetsmarknadsregion ett område som sträcker sig långt utanför länets gräns. Redan 2015 kommer hela Sörmlands, Västmanlands och Uppsala län förutom Älvkarleby att tillhöra Stockholms arbetsmarknadsregion. Regionförstoringen är alltså en realitet. Regionernas och därmed landets internationella konkurrenskraft är beroende av större och väl fungerande lokala marknader.

I samrådsremissen om RUF 2010 finns en långsiktig målbild för östra Mellansverige. Inriktningen är att målbilden ska underlätta en gemensam förståelse av hur städerna och deras omland i östra Mellansverige kan samspela med varandra, och med Stockholmsregionens olika kärnor. Inriktningen framöver är att den storregionala målbilden ska tydliggöra utvecklingen på lång sikt.

RUFS i Stockholms län och RUP i övriga län kan utvecklas till att bli mer och mer gemensam. Grunden är ett gemensamt arbete, exempelvis om Målbild 2050. Det regionala strukturfondsarbetet i Stockholms län respektive Östra Mellansverige bör integreras ytterligare. Nuvarande infrastrukturplaneringsomgång avslutas 2010. Processerna därefter kan ske på annat sätt, med hänsyn till nytt regionalt samarbete och därmed en ännu mer gemensam process.

Kollektivtrafik

En bättre sats beslutade att ta fram kunskapsunderlag och förslag för den framtida kollektivtrafiken i Stockholm – Mälardalen.

FramKo har utrett hur Stockholm-Mälardalenregionen i framtiden bör organisera den regionala kollektivtrafiken, principer för det framtida trafikutbudet och möjligheterna att skapa ett gemensamt taxesystem för länsöverskridande resor. Förslagen har utformats för genomförande i ett kort och medellångt tidsperspektiv fram till och med 2016-2018.

Förslaget om organisation innebär i princip att regionen föreslås förstärka MÅLAB. FramKo-utredningen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla förslag angående utvecklad trafikering samt trafikanalyser av resandebehov i ett längre tidsperspektiv.

I en gemensam funktionell region finns det anledning att också förstärka samverkan när det gäller den trafik som bedrivs av länstrafikbolagen. Stockholm har inlett samarbete med Uppsala län genom bl a Upptåget via Arlanda och speciell taxa i form av ABC-kortet. Det ger exempel på samarbete som bör utvecklas vidare inom hela regionen.

Fördel för medborgarna

En samverkan i ett geografiskt område som stämmer med den alltmer långväga arbetspendlingen kommer att förbättra servicen för medborgarna genom t ex enklare kollektivtrafikresande och hälso- och sjukvård och annan service som kan utnyttjas där det är naturligt för den enskilde. Genom de stordriftsfördelar som finns, med större möjligheter att utveckla verksamheterna, kan medborgarna få större utbyte av skattepengarna. Effektivare insatser för regional utveckling kan bidra till tillväxt och därmed arbete och försörjning för invånarna.

Vidare ges större möjligheter till forskning och utveckling, kunskapsspridning och kompetensutveckling. I första hand kommer detta hälso- och sjukvården och dess medarbetare till del men även andra yrkesgrupper inom regionen kan dra nytta av det större underlaget. En starkare organisation för lärande och utveckling ökar också förutsättningarna för en långsiktigt stabil personalförsörjning.

Inom kulturområdet sker idag samarbete genom Mälardalsrådet. Samarbetet behöver stärkas då både Västmanland och Sörmland på sikt är alltför små för att bära egna kulturinstitutioner. En större samarbetsregion stärker även kulturen.